

והקפתם ונושעתם

מובאת כאן פרשת השתלשלות העניינים על אודות בקשת גדולי ישראל בדבר פריצת הקיר בבית הכנסת הקטן שמעל מערת רשב"י במירון, כדי לאפשר ולקיים שם הקפות מעל לקבריהם הקדושים שהן עניין גדול לטובת כלל ישראל כפי שנאמר "והקפתם ונושעתם".

מובא בספרו של הרב המקובל רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל, בספר "מאמרי רבי אלעזר ברשב"י" סימן מא והקפתם ונושעתם: "אם באה איזו צרה על הציבור או על היחיד, וכל איש אשר צר ומצוק ימצאהו ח"ו, או אם גשם אין, אם תעשון כזאת ותבואו למירון וסובו ציוני הצדיקים הקדושים הרשב"י ורבי אלעזר בנו שם בשבע הקפות ותבעיון בעו ושובו ויתא להם ישועה באוהלי צדיקים שם. ואז שועתם ישמע ויושיעו, ומעל צרותם יוושעו ויצילו, ובצדקתם יחוננו חשרת מים, וגשם מטרות עוזו יותן להם. וגשם נדבות יניף להם. וגשם שוטף וגשמי ברכה יהיה על פני האדמה. ומהקפות ציוני הקדושים שם במירון יהי להם למושעות. ואור צדיקים ישמחם ומכל צרותיהם ומצוקותיהם יושיעם, כי צדיקים ונושעים הם, וכח ענין זה גילה והגיד מגיד הרקיע מלאך משרים מגיד דבריו למרן בית-יוסף זצוק"ל והחברייא שלו. בהיותם שם במירון בחג הסוכות ואמרו שם הושענות והקיפו שמה בארבעה מינים את ציון הקדוש של רבי אלעזר, ואחר כך תיכף בחג הסוכות ירדו גשמים רבים. והצטערו מאוד כמ"ש (סוכה פ"ב מ"ט). ואז הרגיעם המגיד של בית-יוסף זצוק"ל כמ"ש (במגיד משרים פ' אמור) וז"ל שם אור ליום ז' כ' תשרי, ה' עמך וכו'. והא גשמים דאתי לא הות דוגמא שפך לו קיתון על פניו ח"ו. אדרבה נתקבלו דבריכם. ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקריאותכם זוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם. אלא דכיון שהקפתם לרבי אלעזר בד' מינים הבאים לרצות פעם אחרת (נוספת) היו רוב הגשמים באים לעולם כולו כמו בימי חוני

רבי חיים שאול דואק מגדולי המקובלים

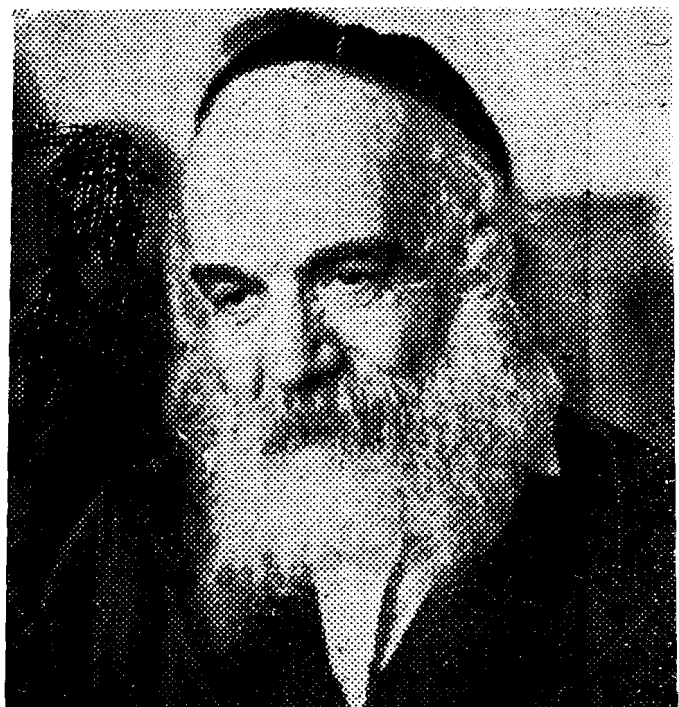
המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים כדי שלא תקיפו יותר עליהם.

וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו. ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור תקיפו אותם ז' פעמים ותתענו וכו'. ואתה שלום וכו' עכ"ל.

ובכן יה"ר מאת ה' שזכות הרשב"י ור"א בנו יגינו עלינו וימליצו טוב עלינו ותפילת צדיקים ישמע במרום שנזכה לגאולה שלימה האמיתית פורקנא דימינא על ידי מלך המשיח אמן.

בשנת תר"ץ ביקר בארץ הקודש כ"ק האדמו"ר רבי חיים אליעזר שפירא ממונקאץ זצ"ל. האדמו"ר היה נין ונכד לרב הצדיק רבי צבי אלימלך מדינוב זצ"ל, שהיה אף הוא רבה של מונקאץ והיה בעל המחבר של הספר המפורסם "בני יששכר". הוא היה נודע כמקובל גדול, וכמחבר הרבה ספרי קבלה שהם אבני יסוד בתורת הנסתר. סבו של רבי חיים אליעזר שפירא, רבי שלמלה שפירא זצ"ל שחזר לעיר מונקאץ מעיר סטריזוב ובנו ר' הערשלי צבי שפירא זצ"ל בעל המחבר הספר ההלכתי "דרכי תשובה", כולם שימשו בקודש בעיר החסידית מונקאץ, שמוניטין יצאו לה בעולם היהודי כולו.

לאדמו"ר רבי חיים אליעזר שפירא זצ"ל היו קשרים הדוקים עם גדולי החכמים הספרדים שבארץ ישראל. התכתב עם רבי שלמה אלפנדר זצ"ל, הנודע בכינויו "הסבא קדישא". כן היה קשור עם הרב המקובל המפורסם רבי שאול דואק הכוהן זצ"ל ראש ישיבת המקובלים "רחובות הנהר" שבעיה"ק ירושלים. ועוד רבנים מקובלים ידועי שם. האדמו"ר ממונקאץ היה נשיא "כולל-מונקאץ", הנקרא "כולל תפארת צבי" לעדת מונקאץ ועשרה גלילות "בצירקען" שבערי הקודש ירושלים וצפת תו"ת.

האדמו"ר ר' חיים אליעזר שפירא ממונקאץ בעל מנחת אליעזר

ישיבת "רחובות הנהר", שישתדל בענין פריצת הקיר שבבית הכנסת הקטן שמעל מערת קבר רשב"י, על מנת לאפשר לקיים את ההקפות מעל הקברים. לפי כל העדויות היתה לפני שנים רבות פירצה כזו בקיר ובה פתח מעבר מבית הכנסת הקטן לאולם הגדול. וגם אני עוד זכרתי וראיתי את סימני צורת הפתח ומשום מה סתמוהו במשך הזמן. ועל ידי כך נפסק המעבר בין שני בתי הכנסת.

וכעת עם החלטתו בשנת תר"ץ לבוא לביקור בארץ חידשו המקובלים הנ"ל גם הם את בקשתם אליו שיואל עם בואו לארץ הקדושה להשתדל אצל הממונים על קברי רשב"י לפרוץ את אותו הפתח, כפי שהיה קיים לפני דורות. האדמו"ר ממנוקאץ יצא לדרכו לאחר הפסח בימי הספירה, ובא לארץ הקודש ושהה בה כשבועיים. הוא ביקר ברוב המקומות הקדושים בארץ, בירושלים ובגליל. והימים ימי הספירה על כן תיכנן את נסיעתו ואת סדר יומו וביקוריו באופן כזה שיגיע בל"ג בעומר למירון כדי להשתתף בהילולת הרשב"י דשם. ובבואו למירון ביקש למרות הדוחק הרב במקום להראות לו את המקום שמדובר בו והמיועד לפריצת הקיר, שהרי אין דומה ראייה לשמיעה.

בספר מאמרי רבי אלעזר מודפס מכתב אשר כ"ק כתב בנדון זה למיודענו הנודע והמקובל בעל המחבר הספרים כוחו דרשב"י ומאמרי רבי אלעזר דרשב"י, רבי ישעיה אשר זעליג מרגליות מירושלים זצ"ל וזה תוכנו:

לפלא הוא בעיני כי כת"ה זה שנים מתפלל מוספים לפני התיבה בר"ה יוה"כ במירון. וגם בעל תוקע שם, ומדוע לא עשה רצון וכיוון הסבא קדישא הגה"צ הכהן הגדול המקובל אלוקי והמפורסם וכו' מתא ורבנא הרב רבי חיים שאול דוויאק הכהן הגדול שליט"א. שיפתחו שם במירון "צורת-הדלת" שיש שם אצל הציון הקדוש של רשב"י זי"ע בצד ימין. כנראה שהיה שם פתוח בשנים קדמוניות, שיוכלו להקיף גם שם בד' מינים או סתם הקפות כמבואר בספר מגיד מישרים למרן הב"י זי"ע. וכהאי עובדא היה גם לפני מר הח"ש דוויק שליט"א. כי בחלום ידברו בו ולחבריו שיחיו. והמה בקשוני על ככה אז במכתב מיוחד טרם נסיעתי לשוט מארץ-הקדושה. וכבר השתדלתי בזה אצל מכירנו בצפת והגבאים של מירון. וכולם הבטיחוני, העניין הזה גדול מאד וההוצאות מועטות הן לפתוח שם הפתח. ואין קול ואין עונה, ומדוע לא יעסוק בזה כת"ה בהיותו שמה בענין גדול הזה. ולעשות רצון צדיק הנ"ל, ולטובת כלל ישראל שיוכלו לעשות שמה ג"כ הקפות. ידיו דוש"ת וטובתו כל הימים באהבה רבה ואהבת עולם חיים אלעזר שפירא

ולמרות השתדלותו המרובה של האדמו"ר זצ"ל בהיותו בארץ, ושנים הרבה לאחר מכן העניין לא זז. הספרדים, הגבאים הממונים על קבר רשב"י מצפת, כממונים על ההקדש בעת ההיא, היו מתנגדים לכל הצעה מעשית לשיפור האתר הקדוש של רשב"י. הם דחו כל רצון טוב להתקין כל שיפור במקום לטובת הכלל. הצעה שבאה מכל צד שהוא מטעם פשוט. ההצעות רובן ככולן הן באות מצד האשכנזים, והם הספרדים הרי לא מעוניינים בכל שיתוף פעולה בנדון, מפחד פגיעה בזכותם הבלעדית כביכול על המקום על פי טענתם.

ועל כן היו מתנגדים להכנסת תיקונים כל שהם ויהיו אלה הנחוצים ביותר לטובת כל הבאים למירון, בלי הבדל עדה. הם גם התנגדו לבניית הבריכה הקטנה למים בחצר רשב"י בחצר ליד המטבח הפתוח שבחצר של הכנסת אורחים, המספקים כל

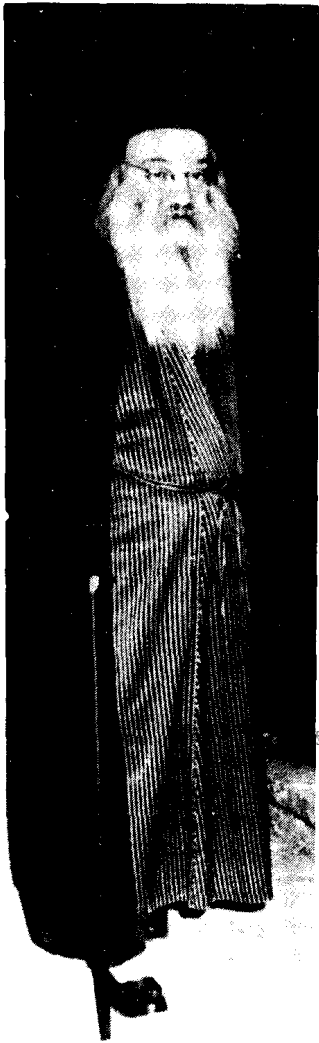

הגה"ק ר' שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל

ככל יהודי בעל לב רגש ערגה וגם כלתה נפשו להסתופף בחצרות הקודש, לרצות את אבניה ולחונן את עפרה של ארץ הקודש. (למרות היותו ידוע כמתנגד מושבע וכרודף תמידי וללא כל פשרות את כל אלה הנוטים והמראים פנים למפלגות העוסקות בשוב ארץ ישראל בפועל בדרך מדינית לפני ביאת הגואל צדק. הכוונה היתה לציוניסטים והחלוצים למיניהם וקולוניסטים והמזרחיסטים ולרבות "אגודת ישראל". את כולם היה כולל יחד. וידועה היתה אימרתו: "הוי כל צמא לכו למים". ראשי תיבות "ציוניסטים, מזרחיסטים, אגודיסטים" "לכו למים" גייעץ אונד טרנקטזין אין וואסער, מלשון קללה כלומר לכו והטביעו עצמכם במים ותעלמו מן העולם).

לא כאן המקום להתווכח על כך. הכל מודים שהיה גדול בתורה וספריו, ובפרט ספרו "מנחת-אלעזר" יוכיח. האדמו"ר היה חתנו של הרב הצדיק האדמו"ר רבי יענקלה מקומרנה זצ"ל, ומפורסמים היו אדמו"ר קומרנה ובית-זידיצוב שעשר ידות להם בקבלה. ואחד מהם ידוע עד היום בכינויו "שר-בית-הזוהר" והוא האדמו"ר רבי צבי מזידיצוב. ועל כן אין חידוש בדבר שגם האדמו"ר ממנוקאץ כנכדו של המקובל הגדול רבי צבי אלימלך מדינוב וכחתן בית קומרנה, נחשב אף הוא כאחד המקובלים הגדולים שבדור. וקשריו עם מקובלי חכמי הספרדים שבארץ הקודש, כמקובלי "בית-אל" ו"רחובות-הנהר" וקשריו המיוחדים עם זקן המקובלים "הסבא-קדישא" הרב רבי שלמה אלפנדרי זצוק"ל — קשריו אלה מוכיחים עד כמה היה מקובל ומוכר בחוגים האלה. ועוד לפני שהחליט לבוא לביקור בארץ הקודש פנו אליו גדולי המקובלים ובפרט המקובל המפורסם רבי חיים שאול דואק ראש המקובלים של

ר' אשר זליג מרגליות

השנים תה וקפה ומים חמים וקרים לכל דורש, ומאות ואלפים היו נהנים ועד היום נהנים משירותם. ולפני שנים גם לא היה מקור אחר שמספק מים, רק אותו המקור היחיד. הם אף התנגדו לתת רשות לרצף את הכוכים הפתוחים ששימשו במשך שנים רבות כמקום לחלוקת התה והקפה להמונים. ויש מקורות ועדות לדבר שמקום זה בחצר בנה הרב אברהם גלנטי ע"ה לכתחילה למטרה זו. התנגדותם היתה מטעם זה הפשוט, שמא יטענו האשכנזים טענת זכות כלשהי בגלל התיקון הנ"ל. ורק לאחר מתן בסתר לכל אחד ואחד לחוד מן הממונים ניתנה הרשות לרצף את הכוכים, וזה לאחר שהגבאים של הכנסת אורחים נאלצו לחתום על מיסמך שהוא לדעתי אות קלון לאותם הממונים. ואותו הדבר אירע גם עם משאבת היד שהתקין החכם אהרון. על ידי אותה משאבה העבירו את המים מן הבריכה הגדולה לעצירת מי הגשמים שמתחת לבניין הישיבה. בריכה זו משמשת כיום כמטבח המרכזי והמרווח של הכנסת אורחים. את הבריכה הקטנה שנבנתה מתרומתו של ד"ר חיים וייצמן שתרם את שעון הזהב שלו והשרשרת והתליון. בכדי שהתמורה תשמש לעזור לפתור את מצוקת המים במקום. והמשאבה שנרכשה על ידי תרומת נדבנים ממאה שערים ירושלים התקינו לאחר שהממונים באו על שכרם ביד נדיבה, מידי ר' הערשיל שמש והחכם אהרון מכספים שסיפקו גבאי הכנסת אורחים של אז.

שינוי במצב בא רק עם קום המדינה, כאשר משרד הדתות נכנס למקום כגורם ממשלתי. זמן רב לקח עד אשר המשרד למד להכיר את תנאי המקום ועם מי יש לו כאן עסק. ל"ג בעומר הראשון עם קום המדינה בשנת תש"ט התקרב, ומשרד הדתות היה אובד עצות איך להתחיל ולארגן את העניינים במקום. הרי המוני בית ישראל יציפו את מירון בל"ג בעומר.

מירון היתה בעת הזאת המקום הקדוש מהיחידים במינם, ראשון במעלה שנשאר לנו בחסדי הבורא לפליטה לאחר אבדן המקומות הקדושים בעיה"ק ירושלים וחברון ובית לחם. וכעת המקום מירון שזה מקרוב נכבש ושוחזר על ידי צה"ל עזוב ומוזנח, אין מים במקום ויש חשש גדול שהמקום גם זרוע במקשים. כמו כן אין תאורה במקום, אין שירותים סניטאריים בכלל, ואין בטיחות. מה לעשות? התגבשה הדעה במשרד הדתות לאסור בכלל את העלייה למירון לקראת ל"ג בעומר באותה שנה, מחשש מפני אותם מכשולים שעומדים בדרך של התכנסות המונים, ובפרט גדול היה החשש שייפגעו ממוקשים. ועל כן נכנסתי אני בעובי הקורה. ניסיתי להשפיע על משרד הדתות לעשות את כל המאמצים לארגן את ההילולא, שיכנעתי אותם שלא יעזור להם הפרסום ברבים שההילולא בוטלה השנה, העם לא ישמע לאזהרותיהם. וגם לא יספיקו להם גדודי צבא לחסום את הדרכים למירון. העם יזרום לשם בדרכים עקלקלות ואם לא ברכב אז ברגל יעפילו למירון על אף אזהרותיהם. אדרבה, המשרד יקנה את עולמו בזה אם כן יאפשר לקהל לבוא, ויקיים את ההילולא. דברי עשו רושם על המשרד והוחלט לפנות מצידם למפקד חטיבתנו לשחרר אותי לתקופה של שלושה שבועות כדי לעזור בהכנות לקראת אירגון ההילולא. את כל הפרשה תיארתי בכתבה באתרא קדישא.

בל"ג בעומר היתה עלייה המונית למקום, אשר כמוה לא

ראתה עוד מירון מיום שהחלו לקיים בה את ההילולא לראשונה. וזה תשלומים להילולא האחת שבוטלה בגלל מאורעות המלחמה של שנת תש"ח. ומי שלא ראה אותה שמחה שם בזמנה בוודאי שלא ראה שמחה אמיתית מעולם. בכל עבר ופינה רקדו מרוב שמחה. ראיתי מעגלי נשים זקנות שהתארגנו באופן ספונטאני כמו בלהקתה של מרים הנביאה בשעתה. ריקודים אשר לא נזקקו לצלילי התזמורת כיוון שקומקומי אלומיניום שימשו להן כתופים וכפות נחושת כמצלתיים. שמחה זו התפרצה מעומק הלב, שמחה שהביעה את רחשי הלב לנס המדינה הצעירה שקמה לתחייה ולמקום קדוש זה שחזר להיות נחלת העם בעזרת ד' צור ישראל וגואלו. לאחר ההילולא, התפזרו ההמונים למקומם ולביתם. משרד הדתות נשם לרווחה. ההילולא הסתיימה ב"ה בלי שום פגע, בלי שום פרץ וצווחה. הכל עבר בעה"י בשלום. ורק כעת ראה והכיר משרד הדתות איזה שירות רב עשה לעם באפשרו לו לקיים את ההילולא בזמנה. ובקשר לעתיד למד שלא כל יום מתרחשים ניסים. יש לדון בכובד ראש ולהשקיע במקום הרבה עבודה ומחשבה בכדי להצליח להעביר את ההילולא בעתה ובזמנה מבלי שתגרום ח"ו לאסונות. מקום חצר רשב"י וסביבתה אשר עד עכשיו בקושי יוכלו לקלוט אלפים בודדים, אין בו תנאים מתאימים לקלוט רבבות. צריכים לפרוץ גדרות, להרוס קירות וליצור ככל האפשר יותר מעברים כדי להרחיק

היה צריך לברך ברכת הגומל בצאתו בשלום משם. אך הרבה זמן עד אשר הספיקו לעקוד משם את אותו הנגע, ולטהר את המקום ממכת השנור אשר הביא אות קלון על המקום.

בזמן ההוא נזדמנה שעת כושר לשינויים. נאמני מירון חידשו את דרישתם לפרוץ את הקיר מצד מזרח של הציון אשר בבית הכנסת הקטן שמעל למערת רשב"י, כדי לאפשר לקיים את ההקפות הידועות ולפעול ולמלא בזה את בקשת הרבים בני הדורות הקודמים ובפרט בקשתו של האדמו"ר הנערץ הצדיק רבי חיים אלעזר שפירא בנש"ק ממונקאץ זצ"ל. ואותו הרב המקובל הסבא קדישא ר' חיים שאול דואק זצ"ל. והרב המקובל רבי אשר זעליג מרגליות אשר כעת עמד על המשמר.

עם הורדת ההתנגדות הספרדית כמה התנגדות חדשה ועזה, ודווקא מצד גורם ששום איש לא ציפה ולא פילל. ההתנגדות לפריצת הפתח באה כעת דווקא מצד חסידי ברסלב, פליטי העיר העתיקה בירושלים. אלה "דבקו" במירון ובפרט בקבר רשב"י כתחליף לכותל המערבי ולקבר רחל ולקבר רבם רבי נחמן מברסלב זצ"ל שבאומן. בית הכנסת הקטן שמעל מערת רשב"י, הנקרא המערה הקטנה, אשר בה התמקמו במשך כל העשרים וארבע השעות ביממה והיא היתה חסינה מחשש תערובת אנשים ונשים. הם חששו כי עם פריצת המעבר תחדורנה דרכו הנשים גם לבית הכנסת הקטן, אשר בו הם התבצרו. לא יהיה להם מפלט מהן. היה הרבה מן הצדק בטענתם זו. עם כל ההתנגדות, שהיה בה קורטוב של צדק, אך היתה מעורבת בה גם "אנוכיות". רבי שמואל הורוביץ ז"ל אותו חסיד ברסלבי ותיק בעל עבר גדול אשר סיפרנו עליו במדור בני היכלא, כאשר חזר מן השבי הירדני בא למירון. הוא קנה שביתתו בה ליד ציונו של רבי שמעון, ודווקא באותה הפינה המזרחית התמקם בקביעות. שם קבע מקומו לתפילה ולהתבודדות שלו, שאלבא דאמת מתאפשרת גם בקהל עם ועדה. שכן מספיק לו להתכסות היטב ולהתעטף בטליתו הרחבה ושוב כל העולם סביבו בטל ומבוטל, לא שריר ולא קיים. שם, תחת אותה הטלית העבה והרחבה הוא מקיים את ההתבודדות שלו. וכעת על ידי פריצת המעבר יפקע מקומו. ואם כי צדיק וירא שמים גדול היה וגם כעת התכוון לשם שמים, אף על פי כן היתה בכוונתו זו גם מקצת שבמקצת פנייה אנוכית. וכאשר ניסיתי לשכנעו שפריצה זו לטובת הרבים היא, והציבור הרחב יינה מזה, ענה לי "להווי ידוע לך שאני

הרב ד"ר ש"ז כהנא יצ"ו

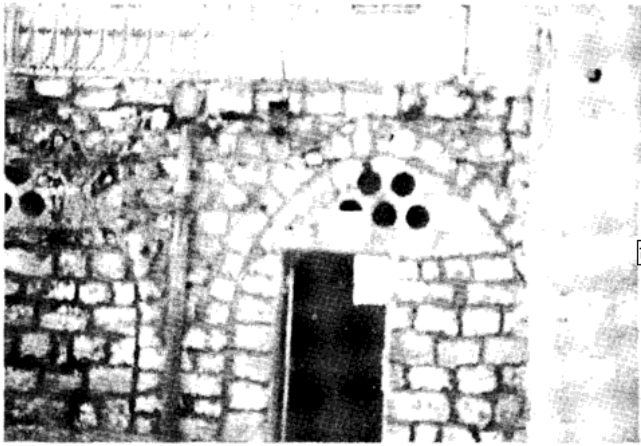
ולמנוע סכנות מאותו הבניין הישן נושן והנוטה ליפול בחלקו. לחזקו ולהרחיבו כדי להתאימו לתפקידו לעתיד.

אנו ראינו שכעת השעה מתאימה לפעול, וכי נזדמנה שעת כושר להפעיל לחץ גדול על משרד הדתות באשר לפריצת המעברים, וכמו כן הרגשתי שכעת יש גם אוזן קשבת לכל הצעה טובה לטובת הציבור, במקום ההתנגדות הספרדית של הממונים לפריצת מעברים. מי יתחשב בהם כעת. הכל הבינו וגם הם, שמשרד הדתות כאשר לקח את המקום תחת חסותו הוא גם יפעל במקום לטובת הציבור. הגורם הספרדי כבר לא התנגד לשיפוצים כלליים. הוא הבין שפג כוחו בנדון, וכדאי לתפוס את הרע במיעוטו. לא להפריע למשרד הדתות ביצירת שינויים ובהרחבת המעברים וכו' לשמירת המקום ולבטיחות במקום, הכנסת קו מים נאות ותאורה סדירה למקום. הם רק רצו להבטיח את מעמדם בזה, לשבת במקום ולקבץ נדבות. להשכיר חדרים, להדליק נרות. ותמורת כל "מי שברך" לקבל באקשיזים, ואז הכל יבוא על מקומו בשלום. רוב התנגדותם לשיפוצים לפני בוא הגורם במשרד הדתות למקום גם כן נבע מאותו החשש שמה יקומו להם מתחרים, והשנור שלהם מה יהיה עליו?

בנדון זה הראה משרד הדתות חולשה גדולה וזה גרם לו צרות לא מועטות. בהשאירו את "החכמים" לשנורר במקום, גרם שצצו ופרחו מכל עבר שנוררים רבים ולא דווקא מבני העדה הספרדית בלבד. גם אחינו האשכנזים יודעים את המלאכה הזאת ועוד ביתר שאת. וכל תייר אשר היה נכנס לשם

מימין - הפתח שנפרץ לצורך ההקפות

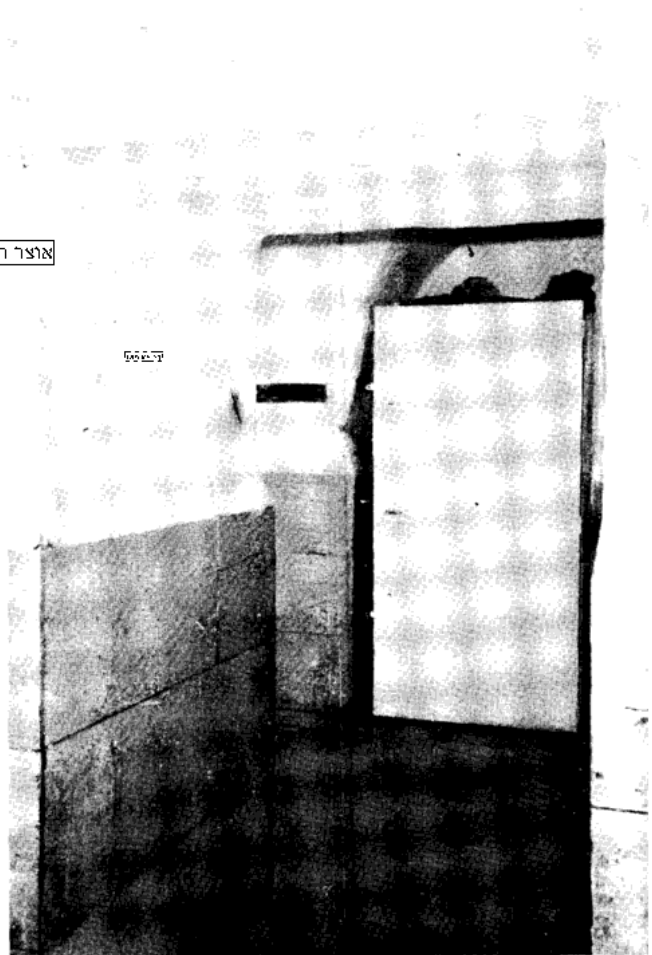

אוצר החכמה

היציאה מן הכוך לחצר

הראשונה שלאחר קום המדינה. כבר אז הגה את הרעיון של פריצת קירות ויצירת מעברים רחבים ככל האפשר כדי להקל על מעבר הקהל על מנת למנוע סכנות על ידי הדוחק והצפיפות הנוצרת מחוסר מעברים. סיסמתו היתה להקל ככל האפשר על הדוחק. בפרט חיפש דרך באיזה אופן להגדיל את בית הכנסת הקטן, מקום המשמש כמקום התכנסות המונים, והוא קטן וצר מהכיל אותם. אלא שפחד לנגוע בבית הכנסת הזה אשר לפי עדותם של רבים תיכנן אותו רבי אברהם גלנטי בונה חצר רשב"י.

רבי אברהם גלנטי תיכננו ובנה אותו לפי המידות של קודש הקודשים שבמשכן, ועל כן חשש ד"ר כהנא לפגוע בגודלו המקורי על ידי פריצת קירות. עתה שמע על אודות רעיון הפריצה של הקיר בצידו הימני של הציון, וזאת על דעת האדמו"ר הצדיק רבי חיים אלעזר שפירא ממונקאץ זצ"ל, והרב המקובל רבי חיים שאול דואיק והסבא קדישא, וכל זאת בעדותו של הרב המקובל רבי ישעיה אשר מרגליות זצ"ל. הוא נפל על כל זאת כעל מציאה שנפלה לו בהיסח הדעת מן השמים. כתנא דמסייע לקח לו את הרב מרגליות. ניגש לבצע את המשימה הנועזת. יחד עם זאת רצה להפיק מן הפריצה הזאת תועלת מירבית מאכסמיאלית. למה לו לפרוץ פרץ בפינה הצפונית מזרחית של הציון וירוויח בזה מעבר צר בלבד אשר לא יפתור לו את בעיותיו של הרחבת המעברים? הוא יפרוץ מעבר רחב בקיר המזרחי של בית הכנסת הקטן, מקום שנוח לו, ויפיק מזה יותר ככל האפשר לטובת הציבור. ייווצר מעבר רחב ידיים, שאגב גם הוא מימין למזרחו של הציון, ומעבר זה יכנס לאחד הכוכים של הכנסת אורחים אשר דרכו מעבר לחצר הגדולה ומחצר הגדולה הדרך פונה ישירות לבית הכנסת הגדול. בכך ישיג שתי משימות נעלות וחשובות, המעבר יאפשר להקיף את כל הציונים כאחד. לברסלבים לא יאונה כל רע. לא ייווצר המעבר לנשים לבית הכנסת הקטן. רבי שמואל הורוביץ יוכל להמשיך ולהתבודד בפניתו תחת טליתו ואיש לא יפריע לו. גם בקשתו של האדמו"ר ממונקאץ תתמלא, הרי כל כוונתו במעבר זה היתה רק לאפשר את ההקפות האמורות. כעת נוצר מצב שהכל יצאו נהנים. ובסופו של דבר נחל רעינו של ד"ר כהנא לקביעת מקום המעבר ניצחון גדול. ושכר מצוה בצידו. פריצת מעבר זה שקבע ד"ר כהנא גרמה להסרת מכשול גדול, אשר לא יכלו להתגבר עליו כל השנים. הוחלט

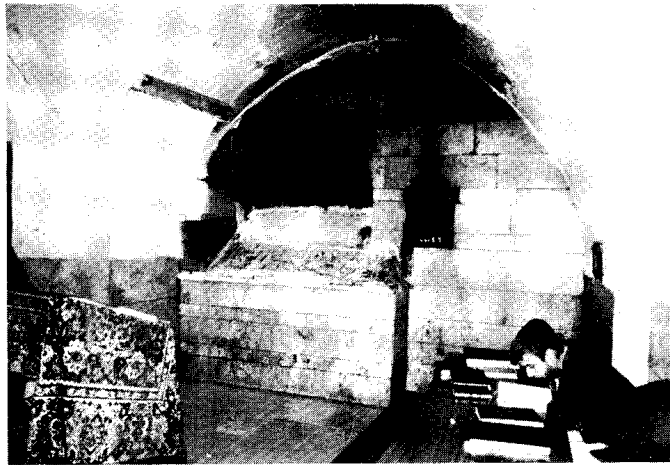

הפתח שנפרץ

נחשב כידידך ומוקירך בנפש, ופשוט חושש אני לחייך בעת שאתה עוסק בעניין פריצת המעבר הנ"ל.

רבי ישעיה אשר זעליג מרגליות, המקובל הידוע, היה מן התומכים הנלהבים לפריצה הזאת, והיה מעודד אותי, לפעול בעניין במשרד הדתות, שלפי דבריו יש לי שם מהלכים. ותמיד היה מזכיר לי: זכור, הרי בן מונקאץ אתה, עשה זאת למען רבה של העיר מונקאץ, שבנפשו היתה הפריצה הזאת. רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל היה ממעריציו הנלהבים של האדמו"ר ממונקאץ. ובפרט כאשר הראה לי בכתובים את חילופי המכתבים עם האדמו"ר בנדון התלהבתי אף אני למעשה זה. בכל מיני דרכים ניסיתי לפעול ולהשפיע על רבי אליעזר ליפא לביא יזקריביץ זצ"ל, שהיה חסיד האדמו"ר מקומרנה, מי שהיה חותנו של האדמו"ר זצ"ל ממונקאץ. וכעת שימש מר לביא כאחד הממונים הראשיים מטעם משרד הדתות על המקומות הקדושים שבמירון וכאחד הפקידים הבכירים במשרד הנ"ל. וכאשר הראינו לו את המכתב של הרבי ממונקאץ ושאר המקובלים התלהב מזה מאוד. הוא ציפה לשעה המתאימה למעשה הנועז הזה של פריצת הפתח.

מנכ"ל משרד הדתות בעת ההיא היה מיודענו מר ד"ר שמואל זנוויל כהנא, בנו של רבה האחרון של וורשא רבתי ולאחרונה לפני הכיבוש רבה של העיר העתיקה בירושלים. הד"ר כהנא הוא אדם פראקטי. הוא למד את המצב במירון מקרוב עוד בל"ג בעומר הראשון, כאשר נוכח בהילולא

ציון קבר רשב"י במערה הקטנה

הכניסה לאולם הגדול

גזרו תענית. קהילות שונות בארץ אירגנו מניינים ויצאו להשתטח על הציונים הקדושים ולבקש על גשם. בשטיבלאך של מאה שערים אמרו תהילים במשמרות במשך תקופה ארוכה. מקובלים יצאו לכפר-פרעם שליד ראש פינה, להתפלל על קברו של חוני המעגל, ומשם קפצו לבירה לקברו של נכדו אבא שאול ליד ביריא. וחסידי טבריה נזכרו בנס ירידת הגשמים שאירע בימי הצדיק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע תלמידו המובהק של הבעש"ט, וזקנו של ר' נחמן מברסלב זצ"ל. אז עלו לתפילה למערת קברו של רבי חייא ובניו יהודה וחזקיה, ולפי דרישתו של הצדיק נשאו עמהם בגדי חורף למחסה מפני המטר ולרגליהם מגפיים גבוהים, כי כן ציווה עליהם רבם. וכשראה מושל העיר הערבי הישמעאלי את ההכנות האלו והצטיידותם בבגדי החורף החמים לעג ליהודים לעג רב באומרו "והיה בחזרתכם מתפילתכם והארץ תפקד כבד אכבדכם מאוד ובאם המטר טרם ירד, אלמדכם לקח על רוב יהירותכם". אבל רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. עוד הם מתפללים וכבר קדרו פני השמים ומטר עז החל ניתך ארצה. קויים בהם "עוד הם מדברים ואני אשמע". אז התעטפו באותם הבגדים החמים בגדי החורף ונעלו מגפי העור הגבוהים כמצוות רבם ומיהרו לחזור העירה. במבואות העיר שם חיכה להם מושל העיר כנוע והשתחוה ארצה בפני הצדיק, קם והרכיבו והעלהו על כתפיו והכניסו לעיר לביתו וצעקו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו. הכוונה למלך מלכי המלכים הרוצה ביקרו של הצדיק. אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו, השומע בכל עת לקולם בשוועם אליו...

ולבסוף התכנסו כל המשלחות לשבות בשבת חנוכה במירון, והחליטו במוצאי שבת קודש להקיף את הציונים הקדושים בפרט כשידוע ומפורסם ברבים גודל המעשה בהקפת הציונים הקדושים. ומה גם כאשר השנה אופשרה הקפת הציונים בשל פריצת המעבר בקיר בית הכנסת שעל מערת רשב"י שבמירון. החלו ההכנות לקראת ההקפות. עוד לפני צאת השבת, תיכף אחרי תפילת מעריב והבדלה, הובאו המפתחות של שער הברזל, המפריד בין שני בתי הכנסת. מפתח זה נשמר בירושלים במשרד הדתות והוא מובא במיוחד למירון לעיתים מזומנות כגון זאת, כאשר העולם נזקק לגשם. כעת נפתחו השערים לרווחה ותפילה חרישית בפי כל הנוכחים אבינו מלכנו פתח שערי רחמים לתפילתנו. היה גם מי שדאג לד' המינים הישנים

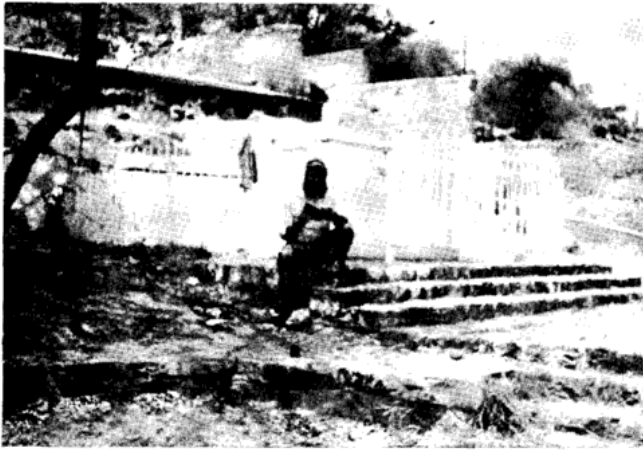
ליעד את המעבר הזה רק לגברים, ולמעט בזה את הפירצה בצניעות בפרט בל"ג בעומר. כתוצאה של התערבות בין הנשים לגברים הנזהרים בזה, דבר שאי אפשר היה בשום פנים לבצע קודם לכן. ועל כן יש לברך על כך שה' החונן לאדם דעת נטע במוחו של ד"ר כהנא את אותו הרעיון לפרוץ את המעבר במקום הנכון ובזמן הנכון. וכל אלה שסייעו ועזרו לו בכך תבוא עליהם הברכה.

משרד הדתות עשה בחכמה והעסיק בתור יועץ למשרדו בקשר למקומות הקדושים שבמירון את המהנדס החרדי מר שינברגר, המקורב לאנשי נטורי קרתא, קרוב משפחה לר' ישעיה שינברגר הנקרא והמכונה שר החוץ של הנטורי קרתא. וכל זה ניטרל את כל ההתנגדות מצד החוג הזה שדרכם לצעוק חמס ולהתריע על כל פגיעה באתר קדוש ולפעמים גם ליצור סערה בכוס מים על לא דבר. וכעת כיוון שהמהנדס הוא מקורב להם התקבלו המלצותיו בלי שום התנגדות, ולד"ר כהנא היתה הרווחה.

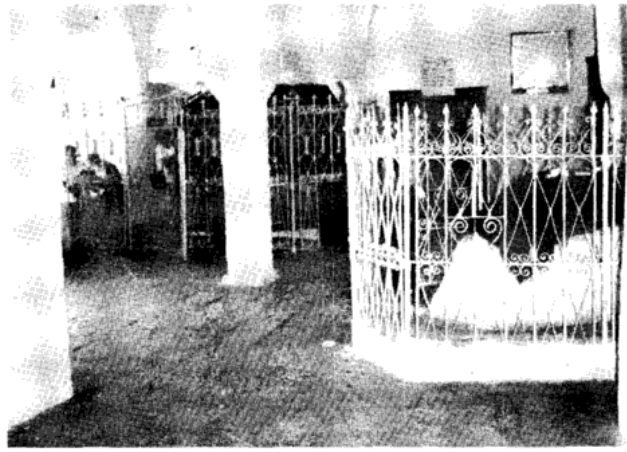
בשעה טובה ובחודש שלא רבים המבקרים במירון הושלמה העבודה והובטח לברך על המוגמר בלי כל פיגועים צפויים ובלתי צפויים. ככה פרצו את הקיר המזרחי של בית הכנסת שמעל מערת קבר רשב"י. ודבר בעתו מה טוב, ובפרט כאשר אין פוצה פה ומצפצף. אדרבה ד"ר כהנא זכה לשבחים גדולים ורבים מכל החוגים. ומכיוון שנאמני מירון ואניני הטעם הטוב הכירו בתיקון הגדול שבא על ידי פריצת המעבר על ידי ד"ר כהנא ודבר יעדו המעבר בלעדי רק לגברים. ועל ידי כך נגרם שמצוה גוררת מצוה. ובהשתדלותם של אותם החוגים חולקה כל חצר רשב"י בימי ההילולא דרשב"י על ידי גדר יפה ומסורגת כמחיצה בין גברים לנשים, והוסר והוקטן בהרבה אותו המכשול של איסור תערובת אשר לא יכלו להתגבר עליו. אכן נתגלגלה זכות על ידי זכאי. ורבים היו הזכאים לכך. ואל לנו לשכוח גם את חלקו של האדמו"ר רבי חיים אלעזר שפירא זצ"ל ממונקאץ, אלא שד"ר ש"ז כהנא נטל שכר על כולם. בפרט זכור לטוב מיודענו ר' מנשה אייכלר, אשר שימש כאדריכל המבצע.

בחורף ההוא, סמוך לפריצת המעבר בקיר, היתה עצירת גשמים, שלא רבים זכרו כמותה, וזקני צפת העידו שזה כבר כחמישים שנה לא היתה בצורת כמותה. התרוקנו בורות המים, יבשו המעינות ומיפסל הכנרת ירד פלאים. הרבנים

ציון קבר רבי חייא

שני הציונים כאחד

כיד המלך, לרגל הנס של ירידת הגשמים שנגרם על ידי התקפות. עוד הן טורחות בהכנות, ומכונות צבאיות עם חיילים דתיים מן המחנות הקרובים והרחוקים הגיעו והחלו להוריד עמהם למטבח ארגזים מלאים מצרכים עם כל טוב, ירקות ופירות ומשקאות שונים. גם הם באו לחוג ולשמוח באותו נס של ירידת הגשמים שהפך לשמחה כללית לכל הישוב. והסעודה היתה כדת. בקבוקי קוניאק ויין טוב נשפכו כמים. ונמשכה אותה סעודת מצוה והמלווה מלכא שעות ארוכות. ובאמצע הסעודה החלו לספר מעשיות שונות מצדיקים הראשונים, ובפרט מעשיות מתלמידי הבעש"ט. וממעשיה למעשיה הגיעו גם למעשה ברבי נחמן מהורדנקה ונס ירידת הגשמים אשר נעשה על ידו בטבריה בעת בצורת גדולה בעת אשר עלה לקברו של רבי חייא ובנו בטבריה וערך שם תפילה ובזכותו החלו השמים להתכסות בעבים ומטר עז החל לירד ארצה.

מעשה זה מפורסם עד מאוד. זכה לתארו ולהנציחו בספר המשורר הנודע איש טלוסט, עיר תאומה ושכנה של רבי נחמן מהורדנקה, הלוא הוא שמשון מלצר, בבלדה שלו "כשבא רב נחמן לטבריה". שמשון מלצר הוא אשר הנציח גם בשירו המרתק בשם שביסה של הסבתא זיסל. היא היתה גבאית הכנסת אורחים בביר אלשיך בדרך בין צפת למירון. הסבתא זיסל גיבורת הסיפור, אגב היא היתה סבתו של הסופר ואחת הגבאיות הראשונות במעלה של הכנסת אורחים של מירון על שם רבי שמעון בר יוחאי, זכותו תגן עלינו אמן.

כְּשֶׁבָא רַב נַחְמָן לְטַבְרִיָּה

כְּשֶׁבָא לְטַבְרִיָּה, תַּבְנָה לְפָאֲרִיָּה,
הַצִּדִּיק הָרֵאשׁוֹן שִׁשְׁתָּה מִבְּאֲרִיָּה,
מִבְּאֵרוֹ שֶׁל הַבְּעַשׂ"ט, מִמְּקוֹר הַחֲסִידוֹת –
הוא לא בא לבדו ולא בא ביחידות,
אֶלָּא עִם חֲבֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁל אֲנִ"ש.
וְהַרְבֵּה לא חָקַר וְהַרְבֵּה לא דָּרַשׁ,
רַק שָׂכַר לוֹ חֲצֵר וּמִיד הַשְׁתַּכֵּן כָּאן –
הֲלֹא־הוא הַצִּדִּיק ר' נַחְמָן מִהוֹרְדֹנְקָא.

וְיִשְׁבֶּה הַחֲבֵרָה בְּדִלָּה וּגְדוּרָה

שנשארו מחג הסוכות שעבר. התאספו החסידים, כאשר חסידי ברסלב עם רבי לוי יצחק מירושלים והחכם יחזקאל בראש. ואחר תפילתם המיוחדת על יד ציון הרשב"י החל החכם יחזקאל לייחד את ייחודיו בתפילתו בשם עשר, ובשם חמש, ובשם שש, ובשם חמש. צירופי שמות קדושים. על דעת המקובלים החלו להקיף את הציונים בעת אשר ד' המינים המיובשים בידיהם. כוונתם הייתה להקיף את הציונים כנהוג בהקפות ז' פעמים. והנה זה פלא לא הספיקו לסיים את ההקפה השלישית וכבר הוכרחו להפסיק ולסיים את ההקפות כיוון שארובות השמים נפתחו ומטר עז ניתן ארצה מן השמים. ולפי שמסלול ההקפות עובר בחלקו בחצר הפתוחה תחת כיפת השמים והחצר כבר התמלאה מים רבים, ובפרט הלכו וגברו המים שגלשו מן המרזבים עד אשר הקהל נאלץ לתפוס לו מחסה נוח מפני המטר והמים שהחלו לחדור פנימה. היה זה נס חנוכה שני. האנשים שעמדו לחזור לביתם ולעירם לא יכלו לחזור כל עת שהגשמים העזים הוסיפו לרדת בשצף קצף. מאותו מוצאי שבת קודש החלו הגשמים לרדת וירדו כמעט ללא הפוגה שלושה ימים רצופים. כל הבורות נתמלאו מים ומיפסל הכינרת עלה יפה. קויים בנו הפסוק והריקותי לכם ברכה עד בלי די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די.

הגבאיות חנה תחי' ופרומה החסודה ז"ל וכן שאר הגבאיות אצו ורצו למטבח "הכנסת אורחים" וידיהן היו עמוסות עבודה בניפוי קמח ובריסוק תפוחי אדמה. הכינו סופגניות לרוב ולֵאטֶקֶס מתפוחי אדמה. ולא נתקרה דעתו של יוסף הגלילי עד אשר שם ידו על צרור המפתחות של הגבאית פרומה, המפתחות לארגזה הגדול, אשר נחשב כבית גניזה של הגבאית פרומה ז"ל. ובעוד היא עסוקה במטבח בטיגון הסופגניות והלאטקס רוקן את הארגז מן המצרכים שהיו מיועדים ומשומרים לו' באדר. כל זאת הביא למטבח והגבאית פרומה, אשר בדרך כלל היתה מאד חרידה לשמור על המצרכים ולעולם היתה דאגתה נתונה גם לעתיד. אך בראותה עתה מה שעולל לה אחד הגבאים הוותיקים, אותו הגלילי, אז באין ברירה הצדיקה את הדין. ורבות מבין הנשים האורחות הנכבדות אשר שבתו במירון בשבת חנוכה וכעת כבר התיאשו מלחזור לביתן ירדו אף הן למטבח לעזור לגבאיות בהכנת הסעודה למלוה מלכא, אשר לא חסר בה הרוסל עם תפוחי האדמה וקינוחי סעודה כהנה וכהנה, כנאה לסעודת מצוה זו, סעודת ההודיה